

Telkoder'den Türkiye'nin İletişimde İkinci Baharı Kablo TV Şebekesi Raporu...

GÖZLER KABLO TV'YE ÇEVİRİLDİ!

EMO Basın- Türkiye'nin genişbant İnternet erişimindeki gelişimde geri kalması ve yatırım sıkıntısı, gözleri halen kamunun elinde bulunan kablo TV şebekesine çevirdi. AKP döneminde özelleştirmelerle birlikte kamunun iletişim alanından neredeyse tamamen çekilmesinin ardından kablo TV şebekesi kenarda bekletilirken, bakır kablolar üzerinden ADSL yoluyla İnternet bağlantısı hızla yayılmaya başlamıştı. İnternet hız ve kullanımının artışıyla birlikte fiber kablolarla bağlantı kalitesinin artırılmaya çalışılması maliyetleri de artırdı. Bu gelişmeler yeniden kablo TV altyapısının daha etkin olarak kullanımını akıllara getirdi. Kamunun elindeki hazır kablo TV altyapısını yeni bir rant alanı olarak gören piyasadaki işletmeciler ise bu şebekenin özelleştirilmesi talebiyle girişimlerde bulunmaya başladılar.

Serbest Telekomünikasyon İşletmecileri Derneği (Telkoder), Mart 2016'da "Türkiye'nin İletişimde İkinci Baharı Kablo TV Şebekesi" Raporu yayımladı. Türkiye'nin erişim altyapısında kablo TV-İnternet şebekesinin değerlendirilmek için bekleyen ikinci bir fırsat olduğu belirtilen raporda, "Bu şebeke ADSL'e nazaran dengeli erişim sağlaması ve bant genişliği ile daha avantajlı; fibere nazaran ise maliyeti açısından daha avantajlıdır" denildi.

Raporda, teknolojik altyapının en önemli bileşeninin "genişbant erişim" olduğu, ancak bu altyapının son 5 yıldır geliştirilemediği kaydedildi. Genişbant erişim altyapısının 22 büyük merkezde kurulu olduğu anlatılan raporda, şöyle denildi:

"Genişbant erişim modelleri karşılaştırıldığında ADSL en düşük maliyetli ama bir o kadar yavaş ve dengesiz, fiber en hızlı ama pahalıdır. Fiber+koaksiyel ya da VDSL ise bu çözümler arasında optimum olanlar şeklinde yer almaktadır. Birleşmiş Milletler tarafından 'Genişbant, kalkınmanın temelidir' ilkesinin kabul edildiği günümüzde kablo TV-İnternet şebekesi iletişim ihtiyacı duyulacak her konuda tek kalemde hizmet alınabilecek önemli bir seçenek olan altyapı durumundadır."

Raporda, kablo TV altyapısının İnternet erişiminde üstünlükleri özetle şöyle anlatıldı:

- Kablo TV şebekesinde bant genişliğimiz aşağı yukarı sonsuz gibidir. Bir kıl da bant genişliği 862 MHz olsa

da, çok kılı fiber optik sayesinde, her bir kıl için 862 MHz bant genişliği mümkün olduğundan, hatta bir kıl üzerinde birden fazla da modülasyon yapılırsa, sonsuz bir bant genişliği elde edilebiliyor. Dolayısıyla kullanıcı, firmanın video dolabındaki bütün datayı, sanki kendi evindeki video arşivi gibi kullandığı filmi, istediği an izleyebilir, üstüne İnternetini de kullanabilir.

- Kablo TV (omurga fiber, müşteri bağlantısı koaksiyel kablo) sistemleri, saha dolaplarına kadar zaten fiber döşenmiş durumda olduklarından, sonrasındaki koaksiyel kablolarla gelmesi nedeniyle bakır üzerine kurulan ADSL'e (omurga fiber, müşteri bağlantısı bakır kablo) nazaran teknik olarak tartışmasız daha üstündür. Koaksiyel kablolar, DSL teknolojisine göre çok daha yüksek hızdır; transmisyon kalitesi mesafeden daha az etkilenir. Türkiye'de kurulu kablo TV şebekesi, fiber+koaksiyel olarak 100-150 MBPS hız sağlamaktadır. FTTH (omurga fiber, müşteri bağlantısı fiber) olarak da hizmet vermek mümkündür ve 1000 MBPS dahi verilebilmektedir.

Raporda, ADSL şebekesinde bakır tellerin kapasitesi nedeniyle sinyal zayıflığı, yayının donması gibi problemler yaşandığı ve bu yüzden beklenen oranda gelişme sağlanmadığı vurgulandı. Dünyada artış göstermeye devam eden Kablo TV şebekesinin sunduğu olanaklarla özellikle orta gelir düzeyine hitap ettiği, ayrıca diğer işletmecilerin fiber altyapı ihtiyaçlarını da karşıladığı belirtilen raporda, şu değerlendirmelere yer verildi:

"Kablo TV açısından bakıldığında yeni nesil video çözümlerine kıyasla teknolojisi farklı ve daha dengeli bir teknoloji olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizin haberleşme ihtiyacına ve zor durumdaki fiber altyapısına karşı bazı bölgelerde hemen, bazı bölgelerde hızla iyileştirilebilir bir çözüm olarak durmaktadır."

OECD'nin "İletişim Görünümü-2015" verilerine göre, genişbant konusunda Türkiye'nin diğer ülkelerle arasında önemli farklar olduğu ve "büyüme sıkıntısı" yaşadığı kaydedildi. Raporda yer verilen Tablo 1'deki veriler; 2014

Tablo 1: OECD Ülkelerinde Genişbant Yayınlığının Yıllara Göre Değişimi

Ülke	2003 Q4	2004 Q4	2005 Q4	2006 Q4	2007 Q4	2008 Q4	2009 Q4	2010 Q4	2011 Q4	2012 Q4	2013 Q4	2014 Q4
Belçika	11,70	15,54	18,17	22,34	25,57	27,67	29,04	31,00	32,28	33,40	34,48	35,95
Kanada	15,06	17,64	20,76	24,34	27,26	28,23	30,60	31,81	32,84	33,62	34,39	35,37
Yunanistan	0,10	0,47	1,41	4,57	9,69	13,41	17,13	20,20	22,15	24,25	26,42	28,71
Macaristan	1,99	3,57	6,34	9,59	13,88	17,11	18,76	20,58	21,98	22,99	24,27	26,16
Lüksemburg	3,44	9,63	14,46	20,99	26,89	29,39	29,19	30,72	31,50	32,11	32,51	33,68
Hollanda	11,79	18,96	25,22	31,00	34,30	35,61	37,09	38,10	38,93	39,72	40,44	40,63
Portekiz	4,81	7,90	11,05	13,45	14,27	15,94	17,89	20,11	21,25	22,74	24,51	27,24
İsviçre	10,56	17,67	23,85	27,31	32,00	32,73	35,62	37,78	40,06	42,25	45,15	48,89
Türkiye	0,29	0,75	2,23	4,00	6,26	8,07	8,86	9,74	10,27	10,51	11,08	11,56
ABD	9,59	12,79	16,38	20,29	23,22	25,48	26,04	27,29	28,30	29,44	30,35	31,43
OECD	7,03	9,75	12,76	16,92	19,81	21,95	23,30	24,75	25,77	26,61	27,32	28,20

Source: OECD, Broadband Portal, www.oecd.org/sti/broadband/oecdbroadbandportal.htm, July 2015

yılsonu itibarıyla Türkiye’de genişbant yaygınlığının ancak yüzde 11.56’ya ulaşabildiğini, OECD ortalamasında ise bu oranın yüzde 28.20 olduğunu gösteriyor.

OECD ülkelerindeki kablo TV şebekesi hakkında da bilgi verilen rapora göre, aralarında ABD, Kanada, Hollanda, Belçika, Portekiz’in de yer aldığı 28 ülkede kablo modem hizmetlerinin kapsama alanı yüzde 50’nin üzerinde bulunuyor. Türkiye’nin kablo modem hizmetleri ise yüzde 20’ye bile ulaşmıyor. Kablo İnternet konusunda da Türkiye oldukça geri kalmış durumda. Türkiye, ADSL’de OECD ortalamasının az altında olmakla birlikte, fiber ve kablo TV’de geride kaldığı için sabit genişbant İnternet yayılımında OECD ortalamasının yarısına bile yaklaşmıyor ve sonlarda yer alıyor. (Bkz. Tablo 2) OECD kablo İnternet sahipliği ortalaması yüzde 33 iken, Türkiye’de bu rakam yalnızca yüzde 6.8’de kalıyor.

Hızla yayılan küresel video sunumlarını “tehdit” olarak niteleyen raporda, “Google ve Facebook gibi İnternet uygulamaları ülkemize geldiğinde karşılarında alternatif bir yerli çözüm bulamadıkları için hızla popüler hale geldiler. Dolayısıyla vergi, işgücü, teknolojik gelişmeyi elde tutmak, yurtiçi operatörlerin yaptığı yatırımların karşılığını alamamaları gibi pek çok tehdit var!” denildi. Raporda, 2016 başında 130 ülkede hizmet vermeye başladığını açıklayan Netflix örneği verilerek, bu hizmetlerin karşısına eşdeğer, teknolojik açıdan gelişmiş yerli hizmetler konulması için gecikilmemesi istendi.

Tablo 2: OECD Ülkelerinde Genişbant İnternet Abonelik Rakamları

Ülke	DSL	Kablo	Fiber	Diğer Kablo %
OECD Ortalaması	13,4	9,1	4,8	33,3
ABD	9,6	17,7	2,8	58,8
Türkiye	8,9	0,8	2,1	6,8
Hollanda	17,3	19,3	4	47,5
Kanada	13,4	18,9	1,7	55,6
İsviçre	27,7	14,8	5,7	30,7
Lüksemburg	26,3	3,6	7,7	9,6
Macaristan	8,3	12,5	4	50,4

Yatırımın Sadece Yüzde 12’si Değerlendirilebildi

Türkiye’de 1991 yılında kurulmaya başlanan kablo TV şebekesinin gelişimi hakkında bilgi verilen raporda, Türk Telekom’un özelleştirilmesinin ardından 2006 yılında kablo TV şebekesinin Türksat A.Ş.’ye devredildiği anımsatıldı. Şu anda BTK’dan kablolu yayın hizmeti işletmeciliği yetkilendirmesi alan 26 işletmeci bulunmasına karşın sadece Türksat’ın aktif olarak faaliyet gösterdiği belirtilen raporda, özetle şu görüşlere yer verildi:

- *Türksat’ın 2015 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla toplam kablo TV abone sayısı 1 milyon 156 bin 133 olup, Tele-dünya markasıyla sunulan sayısal kablo TV abone sayısı 759 bin 341 olarak gerçekleşmiştir. Kablo İnternet abone sayısı ise 596 bin 56’dır.*

- *Bu alanda yetkilendirilmiş diğer işletmecilerden TTNet 300 bin 611, Superonline ise 170 bin 734 aboneye IPTV hizmeti sunmaktadır.*

- *2004 yılında Türk Telekom yönetimindeyken raporlanan 2.5 milyon erişilebilir hane sayısı aradan geçen 11 yıllık sürede yüzde 40 artırılarak 3.5 milyona çıkarılmasına karşın, TV abone sayısındaki artış 1 milyon 75*

binden 1 milyon 156 bin 133’e çıkmıştır. Yani 10 yıldaki artış sadece yüzde 7.5 olmuştur. Yapılan yatırımın ancak yüzde 12’si değerlendirilebilmiştir.

- *Kablo TV 2016 başı itibarıyla toplam 3 milyon 600 bin aboneye genişbant İnternet (100-150 MBPS), sayısal TV ve ses hizmeti verebilecek bir altyapıdır.*

- *2009’da 6 milyon seviyesine çıkan ADSL abone sayısının, o günden bu yana durakladığı görülüyor. Bunun bir nedeni de bütün dünyada “orta-düşük gelir” seviyesine hitap eden “kablo şebekesi”nin atıl kalmasıdır.*

Telkoder, “Bugün kablo TV-İnternet şebekesinin 3.6 milyon haneye ulaşmasına karşın, kullanıcı durumundaki TV ya da TV+ İnternet abonesi sayısı düşük kalmıştır. Bu şebekenin özelleştirilmesi durumunda, atıl kalan bu kaynaklar değerlendirilebilir hale gelecektir” görüşünü ileri sürdü.

Türkiye’nin iletişim ve yayıncılık alanındaki teknolojik gelişmelerin yaşandığı 90’lı yıllarda kablo TV’nin hem yayıncılık hem de iletişim alanında büyük olanaklara sahip olduğu, bu nedenle ülke kaynaklarının etkin kullanımını açısından önemli olduğunu dile getiren görüşler dikkate alınmaksızın ve planlama yapılmaksızın alanın gelişimi piyasanın inisiyatifine bırakılmıştı. Frekans tahsislerinin yapılmaması kamunun kıt kaynağının piyasa tarafından bedelsiz kullanımını getirirken, evlerin çatılarını kaplayan uydular yayılmıştı. Kablo TV’ye yeterince yatırım yapılmaması yanında gelir paylaşımı modeliyle kablo TV hizmetlerinin taşeron şirketler eliyle yürütülmesi de bu altyapının etkin kullanımını önemli ölçüde kısıtlayan bir neden olmuştur.

Bugün kablo TV’nin yayıncılık alanında geri kalmasında; siyasal müdahalelerle yönlendirilen kanal içerikleri kadar, piyasadaki diğer yayıncılık platformlarıyla rekabet etmesinin istenmemesi de etkilidir. Yayıncılık alanındaki bu eksiklikler, İnternet altyapısı olarak kablo TV şebekesinin kullanımını da sınırlandırmıştır. Yine pazardaki İnternet sağlayıcı şirketlerle rekabet unsuru da önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Genişbant İnternet erişiminde yaşanan sıkıntılar ise bugün yeniden kablo TV altyapısının daha etkin kullanımını gündeme getirmektedir. Kablo TV hizmetlerinin özel şirketlere yaptırılması yöntemi denenmiş, bu şekilde gelişim sağlanamadığı görülmüşken, bugün bu altyapının daha etkin kullanımının sağlanması için bütünüyle özelleştirilmesinin gündeme getirilmesi gerçekçi değildir. Piyasanın sıkıştığı yerde yine kamu altyapısının hizmete sokulması geçici ve tüketici bir çözüm olarak ortaya çıkmaktadır. Nitekim bugün cep telefonu şirketlerinin Türk Telekom altyapısını kullanmakta yaşadıkları sıkıntılar, İnternet hizmetinin sunumunda yaşanan açmazlar, kamu elindeki altyapının özelleştirilmesinin piyasadaki işletmecilerin sorununu çözmediğini göstermektedir. Hatta kamu elindeyken belli kurallara bağlanmış standartlar çerçevesinde altyapıyı kullanım olanağından bile mahrum kalmışlardır. Bugün piyasada; “fiber kabloya ilişkin yapılan bazı yatırımların kısa mesafeli bir bağlantıya dahi izin verilmemesi nedeniyle atıl kalması, altyapı sahibi şirketin yapılan başvurulara yanıt vermemesi” gibi nedenlerle yaşanan sıkıntılar çokça dile getirilmektedir. Yani “Türk Telekom altyapısını kullanamıyoruz, Kablo TV altyapısını alalım” anlayışının varacağı nokta yeni bir tekel oluşturmaktan öteye gitmeyecek bir yaklaşımdır.

Kablo TV altyapısının hem yayıncılık hem de İnternet erişiminde daha etkin kullanımının sağlanması, ülke kaynaklarının en ekonomik şekilde değerlendirilmesi için ve teknolojik gelişmelere halkın ucuz erişiminin sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Bunun için siyasal müdahalelerden uzak, özerk bir yönetim anlayışıyla kablo TV şebekesinin kamu eliyle geliştirilmesi gerekmektedir. ■